

Palestiner kan endre israelsk tortur-praksis

Etter hardt press har Israels høyesterett begynt å rette søkelyset mot mishandling av palestinske fanger.

CORDELIA EDVARDSON

Jerusalem

Den 5. juli i år ble den 22 år gamle Wael Kaaki fra landsbyen Dahariye på Vestbredden innbragt til forhør av den israelske sikkerhetstjenesten Shabak, som mistenkte ham for å tilhøre den ytterliggående muslimske organisasjonen Hamas.

Han ble løslatt 28. august etter å ha blitt utsatt for de vanlige formene for mishandling, eller «intensive forhørsmetoder» - som israelsk politi kaller avhørene.

Dette er ikke særlig uvanlig for palestinske fanger i israelsk varetekt. Det uvanlige ved Wael Kaakis tilfelle var at hans israelske advokat etter et par ukers pinefullt forhør fikk en kjennelse fra høyesterett som forbød Shabak å bruke fysisk vold under de videre avhør.

Prøvesten

Nå håper advokaten at Kaakis sak skal bli en prøvesten for høyesteretts holdning til spørsmålet om hvilke forhørsmetoder som skal være tillatt etter israelsk rettspraksis.

Aftenposten treffer Kaaki på en høyskole i Ramallah, der han utdanner seg til lærer i naturfag. I en tom fore-

Wael Kaaki
Foto: Ruafa Halawani

lesningssal, omgitt av et halvt dusin kamerater, demonstrerer han forhørsmetodene han er blitt utsatt for.

Israelsk hjelp

Trappeoppgangene og korridorene ved høyskolen er klistret fulle av bilder av «Ingeniøren», palestineren som pleide å fremstille sprengladningene som unge selvmordsbombere lot ekspodere på israelske busser og i israelske forsamlinger. To av dem var studenter nettopp ved denne skolen.

Kaaki fikk hjelp gjennom «Den hete linjen», en israelsk organisasjon som gir palestinere rettshjelp. De satte den israelske advokaten André Rosenthal på saken.

Slapp fri

Rosenthal henvendte seg til høyesterett, som forbød Shabak å anvende fysisk

vold under resten av forhørene. Etter en uke ble Kaaki sluppet fri, uten at det ble reist tiltale.

Advokat Rosenthal sier at høyesterett i to aktuelle tilfeller har innrømmet at «rising» er å betrakte som tortur. Imidlertid har domstolen avslått hans begjæring om å forby denne formen for avhør.

I en ny henvendelse til høyesterett ber Rosenthal nå om en juridisk bindende definisjon av hvilke forhørsmetoder som er tillatt.

Politivold

Israeleere flest ble nylig sjokkert av et TV-innslag som viste et par grensepolitfolk som drev rå mishandling av et par hjelpeløse palestinere.

Palestinere ble arrestert da de forsøkte å lure seg inn i Israel fra den avsperrede Vestbredden for å skaffe penger til familiene sine.

Mennene ble filmet mens de satt på rekke ved veikanten uten en gang å forsøke å avverge de slag og spark som haglet over dem. De er nemlig så vant til denslags.

Både israelske og palestinske menneskerettighetsorganisasjoner bekrefter at disse kvalmende bildene, som har opprørt israelsk offentlighet, er hverdagskost for palestinere.

De to innblandede medlemmene av det halvmilitære grensepolitiet som sto bak mishandlingen er nå pågrepet, og et annet, lignende tilfelle er under etterforskning.

– Endring nødvendig

– Det er meget positivt at Israels høyesterett nå aksjonerer for å begrense voldsbruken. Norge har på det sterkeste tatt avstand fra den tidligere rettskjennelse som gjør det lovlig i Israel å bruke så harde avhørsmetoder at de ligger på eller over grensen til tortur. En slik praksis er ingen rettsstat verdig, og vi vil igjen ta spørsmålet om tortur opp med israelske myndigheter, slik vi tidligere har tatt det opp med både palestinere og andre land i regionen. Det sier statssekretær Jan Egeland i UD.

– Hvordan er de israelske reaksjonene når dette temaet bringes på bane?

– Vi har en meget åpen og direkte dialog. Våre venner i Israel hevder at det er lett å sitte i Oslo og vurdere dette, men de nekter ikke å diskutere sine forhørsmetoder.

JAN EGELAND En

– Svært gledelig

– Diskusjonen om de harde forhørsmetodene er velkjent, og det er svært gledelig hvis en israelsk rettsinstans nå erklærer dette for ulovlig. Det er en utbredt oppfatning blant Israels venner at landet bør heve seg flere hakk over det som er vanlig i området, sier Kåre Kristiansen.

– Er mer akseptable avhørsmetoder også et dilemma?

– Ja. Hvis man får kjennskap til planlagt terror, kan avhør kanskje spare liv. Det er ikke bare teori, men harde realiteter i dette området. Men man må likevel avstå fra all bruk av tortur.

– Er tortur et tema det er mulig å diskutere i de israelske miljøene du kjenner?

– Absolutt. Jeg har drøftet dette med flere i det israelske politiske miljøet.

KÅRE KRISTIANSEN